

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
----------	----

ΡΩΜΑΙΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ / ΡΩΜΑΪΚΕΣ ΘΕΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ	13
--	----

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	14
------------	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
----------	----

Η Χώρα	19	Ο Winckelmann και η αποκατάσταση	
Χρονολογικό πλαίσιο	21	έργων τέχνης τον 18ο αιώνα	30
Το πολιτικό πλαίσιο	21	Στο προσκήνιο: Η αφαίρεση	
Η περίοδος των βασιλέων	21	των προσθηκών στη ρωμαϊκή	
Η ρεπουμπλικανική περίοδος	23	πλαστική	32
Η αυτοκρατορική περίοδος	24	Η ιστορία των συλλογών	33
Η τέχνη στην υπηρεσία του κράτους	24	Σωστικές ανασκαφές	34
Φασισμός και προπαγάνδα	26	Λαθρανασκαφές και αρχαιοκαπηλία	36
Απόκτηση έργων τέχνης από		Μία συμπτωματική διάσωση	36
τους Ρωμαίους	27	Η Ρώμη και η ελληνική τέχνη	37
Η τέχνη στον ιδιωτικό χώρο	28	Τρεις περίοδοι της ελληνικής τέχνης	37
Αρχαιολογική δεοντολογία	30	Αλληλεπιδράσεις	38
Αποκατάσταση και πλαστογραφία	30		

1 ΟΙ ΕΤΡΟΥΣΚΟΙ 1000-50 π.Χ.	39
-----------------------------	----

Ετρούσκοι: Η πρόωμη περίοδος	39	Μορφές ζώων	51
Ετρούσκοι: Η ιστορική περίοδος	42	Στο προσκήνιο: Η Λύκαινα	
Αρχιτεκτονική	43	του Καπιτωλίου	52
Τάφοι	43	Ταφική πλαστική	53
Στο προσκήνιο: Το ετρουσκικό		Αγάλματα	56
αλφάβητο	44	Πορτρέτα	57
Ναοί	45	Ζωγραφική	58
Οικισμοί	48	Μεταλλοτεχνία	62
Πλαστική	49	Ρώμη, Ετρούσκοι και Λάτιο	64
Γραπτή μαρτυρία: Το λατρευτικό άγαλμα		Μύθοι της πρόωμης Ρώμης	65
στον ναό του <i>Jupiter Capitolinus</i>	50		
Πήλινες διακοσμήσεις ναών	50		

2 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΡΕΠΟΥΜΠΛΙΚΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (509-27 π.Χ.) 67

Αρχιτεκτονική	68	<i>To Forum Romanum</i>	79
Επαύλεις και οικίες	68	<i>Το στρατόπεδο (castrum)</i>	82
Ψηφιδωτά	70	Πλαστική	84
Ιερά	72	<i>Σαρκοφάγοι</i>	84
Ναοί	76	<i>Ιστορικά ανάγλυφα</i>	85
Υδραυλικά έργα	78	<i>Πορτρέτα</i>	87
<i>Η Cloaca Maxima</i>	78	<i>Στο προσκήνιο: Ο Καίσαρας διαβαίνει τον Ρουβίκωνα</i>	90
Πολεοδομία	78	Τοιχογραφίες	95
<i>Το λεγόμενο Σερβιανό τείχος</i>	78	<i>Οι τοιχογραφημένες οικίες</i>	95
<i>Γραπτή μαρτυρία: Επίσκεψη στη Cloaca Maxima</i>	79	<i>Τα τέσσερα πομπηϊανά στιλ</i>	96

3 Ο ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΙΔΕΑ (27 π.Χ.-14 μ.Χ.) 105

Αρχιτεκτονική	105	<i>Το τόξο</i>	113
<i>Στο προσκήνιο: Η Κλεοπάτρα και η ναυμαχία στο Άκτιο</i>	106	<i>Μνημεία κατά μήκος μιας ανακαινισμένης οδού</i>	113
<i>Γραπτή μαρτυρία: Πώς ήταν το κέντρο της Ρώμης;</i>	107	<i>Ένα παράδειγμα υδραγωγείου</i>	114
<i>Το Forum και το Μαυσωλείο του Αυγούστου</i>	107	<i>Μία πόλη στην Ισπανία</i>	115
<i>Γραπτή μαρτυρία: Η Αππία Οδός</i>	110	Πλαστική	116
<i>Ένα κυκλικό λουτρό</i>	110	<i>Πορτρέτα</i>	116
<i>Ένας ναός στη Γαλατία</i>	111	<i>Ανάγλυφα</i>	121
<i>Θέατρα</i>	111	Τοιχογραφίες	132
		Διακοσμητικά κονιάματα	134

4 Η ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΙΟΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΥΔΙΩΝ (14-68 μ.Χ.) 137

Η Καμέα του Αυγούστου	137	Πλαστική	149
Αυτοκρατορική πατρωνεία στις επαρχίες	139	<i>Ευσέβεια</i>	149
Αυτοκρατορική αρχιτεκτονική και πλαστική	139	<i>Ο αυτοκράτορας ως ήρωας</i>	150
<i>Μία παραλλαγή της Τύφλωσης του Πολυφήμου</i>	142	Δημόσια έργα	151
Πορτρέτα	143	Υδραγωγεία	152
<i>Οι υπόλοιποι αυτοκράτορες της δυναστείας</i>	143	<i>Γραπτή μαρτυρία: Κλοπή νερού από επιτήδειους</i>	154
<i>Απλοί πολίτες</i>	146	Αρχιτεκτονική	155
<i>Στο προσκήνιο: Damnatio memoriae και η μεταρρύθμιση των ρωμαϊκών πορτρέτων</i>	147	<i>Η Υπόγεια Βασιλική</i>	155
		<i>Η Χρυσή Οικία του Νέρωνα</i>	155
		<i>Γραπτή μαρτυρία: Ο τηβεννοφόρος ζωγράφος</i>	158

5 ΟΙ ΦΛΑΒΙΟΙ: ΑΠΟ ΣΩΤΗΡΕΣ ΔΕΣΠΟΤΕΣ (69-98 μ.Χ.) 159

Βεσπασιανός	159	Πορτρέτα	173
Αυτοκρατορική αρχιτεκτονική	160	Πομπηία και Ηράκλειο	177
Το Κολοσσαίο	160	Στο προσκήνιο: Γύψινο εκμαγείο ενός ετοιμοθάνατου σκύλου	178
Το Στάδιο του Δομιτιανού	164	Γραπτή μαρτυρία: Ο θάνατος του Πλινίου του πρεσβύτερου, όπως την αφηγείται ο Πλίνιος ο νεότερος	178
Το Τόξο του Τίτου	165	Η πόλη της Πομπηίας	181
Γραπτή μαρτυρία: Τα λάφυρα του πολέμου στην Ιερουσαλήμ	168	Τοιχογραφίες του τέταρτου πομπηιανού στιλ	183
Το Ανάκτορο των Φλαβίων	169	Η τέχνη της «μεσαίας» τάξης	190
Πλαστική	170		
Αυτοκρατορικά ανάγλυφα	170		
Ιδιωτικά ανάγλυφα	172		

6 ΤΡΑΪΑΝΟΣ, OPTIMUS PRINCEPS (98-117 μ.Χ.) 191

Γραπτή μαρτυρία: Η γενναιοδωρία του Τραϊανού	193	Στο προσκήνιο: Η επιρροή μιας Λατινικής επιγραφής	199
Οι θέρμες του Τραϊανού	194	Άλλα τραϊάνεια ανάγλυφα	204
Το Forum και η εμπορική αγορά του Τραϊανού	194	Το Τόξο του Τραϊανού στο Beneventum	207
Ο Κίονας του Τραϊανού	198	Οι επαρχίες	209
		Μία μεγάλη γέφυρα	209
		Θαμούγαδεις	209

7 Ο ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΘΙΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΥ (117-138 μ.Χ.) 213

Αρχιτεκτονική	214	Γραπτή μαρτυρία: Ο θάνατος του Αντινόου από την οπτική της δεισιδαιμονίας	234
Η Βίλα του Αδριανού	214	Ανάγλυφα	234
Το Πάνθεον	219	Σαρκοφάγοι	234
Άλλα αδριάνεια κτίσματα	223	Σαρκοφάγοι από τα εργαστήρια της Ρώμης και της Αθήνας	235
Στο προσκήνιο: Η «μεγάλη περιήγηση» και τα Αδριάνεια μνημεία	225	Μικρασιατικές σαρκοφάγοι	238
Πορτρέτα	231		

8 ΟΙ ΑΝΤΩΝΙΝΟΙ (138-193 μ.Χ.) 239

Η οικογένεια των Αντωνίνων	239	Η βάση του Κίονα του Αντωνίνου του Ευσεβούς	246
Η βασιλεία του Αντωνίνου του Ευσεβούς	240	Ανάγλυφα από ένα θριαμβικό τόξο	249
Πορτρέτα	240	Ο Κίονας του Μάρκου Αυρηλίου	250
Αρχιτεκτονική	241	Σαρκοφάγοι	255
Η βασιλεία του Μάρκου Αυρηλίου και του Λουκίου Βήρου	243	Στο προσκήνιο: Μυστηριακές λατρείες και εκστασιασμός	258
Πορτρέτα	243	Η βασιλεία του Κοιμόδου	259
Γραπτή μαρτυρία: Μάρκος Αυρήλιος, Τὰ εἰς ἑαυτὸν 4.51	243		

9 ΟΙ ΣΕΒΗΡΟΙ (193-235 μ.Χ.) 261

Η περίοδος του Σεπτιμίου Σεβήρου	261	Γραπτή μαρτυρία: Ένας περιηγητής επισκέπτεται το Baalbek	
Στο προσκήνιο: Οι πριγκίπισσες από τη Συρία	262	τον 17ο αιώνα	225
Πορτρέτα	263	Η βασιλεία του Καρακάλλα	276
Θριαμβικά Τόξα	265	Δημόσιες θέρμες	277
Η αρχιτεκτονική στην περιφέρεια	270	Σαρκοφάγοι	281

10 ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ (235-284 μ.Χ.) 283

Στο προσκήνιο: Ο στρατός αναδεικνύει τον αυτοκράτορα	284	Γαλληγός	289
Νομίσματα	284	Αυρηλιανός	290
Πορτρέτα	285	Το Αυρηλιανό τείχος	290
Μαξιμίнос Θραξ	285	Γραπτή μαρτυρία: Η άνοδος και η πτώση ενός απρόθυμου στρατιωτικού αυτοκράτορα	291
Βαλβίνος	285	Σαρκοφάγοι	293
Φίλιππος Άραψ	286	Ένα οικιστικό τετράγωνο με τοιχογραφίες	294
Τρεβωνιανός Γάλλος	287		
Ένα γυναικείο πορτρέτο	288		

11 ΟΙ ΤΕΤΡΑΡΧΕΣ (284-312 μ.Χ.) 297

Η εγκαθίδρυση της τετραρχίας	298	Αρχιτεκτονική στη Ρώμη	301
Στο προσκήνιο:		Αρχιτεκτονική στη βόρεια Ελλάδα	305
Οι κατακόμβες και ο Καλός Ποιμήν	298	Ψηφιδωτά	307
Γραπτή μαρτυρία: Ο Καλός Ποιμήν	299	Πορτρέτα	311
Μία επίσκεψη στις κατακόμβες	299	Το Μνημείο των Δεκενναλίων	313
Αρχιτεκτονική στο Σπαλάτο	299		

12 Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΧΡΟΝΟΙ (307-337 μ.Χ.) 315

Η τέχνη της ύστερης αρχαιότητας	315	Στο προσκήνιο: Χριστός και Χριστιανισμός	324
Γραπτή μαρτυρία: Το διάταγμα των Μεδιολάνων και η ανεξιθρησκεία	316	Αρχιτεκτονική	326
Αυτοκρατορικά μνημεία	316	Σαρκοφάγοι	331
Το Τόξο του Κωνσταντίνου	316	Αντικείμενα πολυτελείας	333
Η βάση του Οβελίσκου του Θεοδοσίου	322	Συμπέρασμα	337
Πορτρέτα	323		

Αρχαίοι συγγραφείς	339	Diagram Credits	351
Γλωσσάριο	341	Photographic Credits	351
Επιλεγμένη βιβλιογραφία	347	Ευρετήριο	355